بررسی رضایتمندی و یادگیری دانشجویان بهداشت محیط از بکارگیری مدل آموزشی کلاس معکوس (Flipped classroom) در درس بهداشت مدارس: یک مطالعه اقدام پژوهشی

نویسندگان: دکتر معصومه روانی پور*[1]، دکتر آزاده عازمیان[2]، دکتر مریم روانی پور[3]

[1]* استادیار گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول: ravan.mas@gmail.com)

[2] استادیار آموزش پزشکی، مرکز توسعه آموزش، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران

[3] استاد گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران

مقدمه و هدف:

تحول در آموزش‌پزشکی بر ضرورت استفاده از روش‌های آموزشی فعال و مشارکتی تاکید دارد، ازاین‌رو استفاده از روش‌های ترکیبی مبتنی بر جدیدترین پارادایم‌های تحقیق آموزشی اهمیت دارد. در روش‌های مشارکتی، دانشجویان با یاری همکلاسی‌ها و مشاهده رفتارهای آنان، امکان تقلید و درونی‌سازی یادگیری را می‌یابند. عدم مشارکت دانشجو در یادگیری، روش‌های تدریس سنتی و بی‌علاقگی در یادگیری و تجربه مدرس سبب شد مطالعه حاضر با هدف تعیین رضایتمندی و یادگیری دانشجویان بهداشت محیط از بکارگیری مدل آموزشی کلاس‌معکوس در درس بهداشت مدارس طراحی و اجرا شود.

روش کار:

پژوهش حاضر از نوع اقدام پژوهی و جامعه هدف آن کلیه دانشجویان کارشناسی رشته مهندسی بهداشت محیط (۸ نفر دانشجوی دختر) می باشند که بدنبال درخواست برای داشتن کلاسهای پویاتر و بدلیل ماهیت ملموس مباحث درسی، این برنامه آموزشی به مدت ۸ جلسه (هر جلسه یکساعت و نیم) با روش کلاس معکوس اجرا شد. مطالب از پیش در اختیار همه دانشجویان قرارداده شد و در هر جلسه یک دانشجو مسئول تنظیم و ارائه مطالب بود. در آغاز کلاس، مدرس بطور خلاصه درس را معرفی و سپس دانشجوی مسئول با بحث و گفتگو با همکلاسان و تعامل با مدرس مطالب را ارائه می نمود.
در انتهای کلاس مدرس مطالب را جمع بندی می کرد. پس از اتمام دوره، نظر دانشجویان در خصوص رضایتمندی و یادگیری با این شیوه تدریس از طریق مصاحبه نیمه ساختارمند سنجیده و به شیوه کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها:

در مجموع هشت دانشجوی دختر با میانگین سنی ۲/۶۶ ± ۲۱/۷۵ سال مشارکت داشتند. تحلیل داده ها به روش تحلیل محتوی کیفی منجر به استخراج **۴ تم اصلی و ۱۰ زیر طبقه** شد.

۱- توانمندسازی:
یادگیری عمیق، رشد فردی، افزایش اعتماد به نفس، مسئولیت پذیری در یادگیری خود راهبر

۲- تجربه یادگیری لذت بخش:
تمایل به تکرار روش در سایر دروس، تسهیل یادگیری

۳- استرس و هیجان ارائه:
اضطراب و استرس قابل کنترل، رقابت سازنده

۴- بازخورد حمایتی:
تعامل نزدیکتر با استاد، کسب حمایت از همکلاسان

مشارکت فعال در تدریس و مسئولیت‌پذیری در ارائه محتوا، به درک عمیق‌تر مطالب و احساس شایستگی علمی در آنان منجر شد و فرصت ارزشمندی برای کسب نخستین تجربه تدریس و ایفای نقش فعال در فرآیند یاددهی–یادگیری فراهم آورد. با وجود نگرش مثبت کلی، تعداد محدودی از دانشجویان به احساس استرس، اضطراب و فشار روانی در حین ارائه مطالب اشاره‌کردند که عمدتاً به مسئولیت ارائه در جمع و نگرانی از ارزیابی همتایان مرتبط بود. با این حال حس خوب انتقال مطالب توسط شخص دانشجو به همکلاسان و همزمان اصلاح ایرادات احتمالی در حین ارائه توسط مدرس، بازخورد سازنده و نقش حمایتی استاد موجب کاهش اضطراب، افزایش احساس امنیت یادگیری و ارتقای کیفیت انتقال مطالب شد .

نتیجه گیری:

علی‌رغم جدیدبودن این روش آموزش، اکثر دانشجویان مشتاقانه تلاش به یادگیری و اجرای این روش داشتند. در کل دانشجویان نقاط‌قوت بسیاری را مطرح نمودند که احتمالاً می‌تواند بدلیل جذاب و متفاوت‌بودن روش آموزش و یا تحت تاثیر مقطع‌تحصیلی دانشجویان باشد.
پیشنهاد می‌گردد این روش آموزشی در سایر مقاطع تحصیلی و دروس این رشته طراحی و میزان اثرگذاری آنها بررسی گردد.

منابع:

۱- فرهادی, فلاحی, قاضی. اثر روش تدریس تغییر یافته طرح کارایی تیم و سخنرانی بر رضایتمندی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان. مجله آموزش پزشکی. ۲۰۱۳. ۱ (۱) :۷-۱۲

۲- بهمنی مصطفی, جوادی پور محمد, حکیم زاده رضوان, صالحی کیوان, علوی مقدم سیدبهنام. بررسی میزان مشارکت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی با استفاده از روش آموزش کلاس معکوس.